

Kirjauutuus: Tulevaisuuden taitoja tässä ja nyt – Tulevaisuuskompassi yhdessäluomisen poluille työssä (T.Takanen tulossa)

Miten uudistua itse ja uudistaa työtänsä? Miten kehittää tulevaisuuden taitoja oman työn tarjoamissa haasteissa? Miten tutkia omia ajattelu- ja toimintatapoja parin kanssa syveneillä tavoilla?

Tämä harjoittamiskirja inspiroi käytännönläheisellä ja yllättävällä annillaan oman työn ja käytänteiden uudistamiseen. Kirjassa esitellään kaksi syvenevää ”vaellusreittiä” arjen työn ja itsen uudistumiseen. Ydinideana on tehdä uudistumisesta yksinkertaista ja parin kanssa jaettavaa. Vertaistuen voima pääsee vahvistamaan uusien käytänteiden syntymistä työssä.

Harjoittamisohjelmat perustuvat yhdessäluomisen otteelle, CoCreative Process Inquiry, joka on lähes 20 vuoden tutkimus- ja kehittämistyön tulos. Suomalainen kehittämisote, jolla on saatu isoja muutoksia mm. Valtiovarainministeriön henkilöstöosaston toimintakulttuurin uudistumisessa. Kirjassa on kuitenkin tilaa omalle kokemukselle, ja teorit ja aiemmat sovellusmallit on jätetty sivuun antaen täysi tila käyttäjistä itsestään lähtevälle prosessille.

Teoriaa ja aiempia kokemuksia löytyy runsaasti kirjoittajan aiemmista teoksista, kuten Voimaantuva työyhteisö (Takanen 2006) ja Kohtaamisten voima (Takanen ja Petrow 2011, 2013).

Harjoittamisen polut on rakennettu arkeen sopiviksi, ja niiden sisällöt syntyvät pitkälti harjoittajien itsensä ja heidän toimintaympäristönsä kautta. Kirjaa voisi kuvailla myös kokeilulliseksi ja luovuutta tukevaksi. Sen kautta oppii, miten tulevaisuus syntyy tässä ja nyt.

Tulevaisuuden kompassin rakentaminen tarjoaa uniikin ja vaikuttavan tavan uudistaa oman työn arkea ja itseä. Työskentelyä tehdään itse valitun parin kanssa. Pari voi olla kollega omasta työyhteisöstä, toisesta organisaatiosta tai vaikkapa oman työnsä uudistumisesta innostunut ystävä.

Kirjan mahdollistava rakenne

Kirjan rakenne palvelee käytännöllistä harjoittamista. Kirjan ensimmäisessä osassa kerrotaan, miten, ja miksi lähteä tälle tutkimusmatkalle. Kirjan toinen osa on laajin, se rakentuu kahdesta harjoittamisohjelmasta. Ne on organisoitu viikoittain eteneviksi harjoituksiksi. Kirjan kolmatta osaa kutsutaan ”ravitsevien voimavarojen eväskoriksi”, se on kaunis ja selkeä kokonaisuus syventäviä harjoituksia ja muita tukiresursseja. Sitä on tarkoitus käyttää harjoitusohjelmien tukena. Neljäs osa avaa, miten tulevaisuuden taitoja voi kehittää työyhteisöissä. Kirja on kuvitettu värikylläisin maalauksin ja piirroksin, jotka tukevat myös omien tunteiden, intuition ja kehollisten kokemusten käyttöönottoa.

Miten pääsee alkuun?

Kirja antaa selkeät vinkit siihen, miten ja mistä lähteä liikkeelle. Kaikessa on huomioitu arjen kiireinen rytmi, ja tuettu sen selkiyttämistä ja rauhoittamista. Ensiksi voi etsiä sopivan parin ja rytmittää 8 viikon ohjelman kalentereihin. Se ei vaadi suurta aikaresurssia, harjoittamista voi tehdä 5-10 minuuttia päivässä, ja sen saa kytkettyä normaalin toiminnan osaksi. Viikoittain on säännöllinen 1-1,5 tunnin tapaaminen parin kanssa, joko kasvokkain tai videoyhteydellä. Parin kanssa syntyy tila omien kokemusten jakamiselle, ja uuden tunnistamiselle itsessä.

Mitä ohjelmassa sitten tehdään?

Aluksi pari tekee itseohjatun työpajan, johon on selkeät vaiheittaiset ohjeet. Se lähtee liikkeelle kummankin omasta kysymyksestä. Neljän vaiheen kautta syntyy parin yhteinen tulevaisuuskompassi. Kompassissa on neljä voimaa, jotka tukevat jatkossa tulevaisuuden luomista sekä sisäistä uudenlaista havainnointia sekä toimintaa. Työpaja on innostava kokemus, joka todella saa ajattelemaan ja kokemaan uusia vaikutusmahdollisuuksia. Parin kanssa toteutettuna se mahdollistaa arkeen myös aidon kohtaamisen ja omasta työstä puhumisen tilan.

Kompassin avulla omaa työtä ja toimintatapoja aletaan havainnoida eri tilanteissa. Huomiot kirjataan. Viikon välein parin kanssa reflektoidaan, mitä on tapahtunut. Usein kuunnellaan, mistä voi itse vapautua omissa ajattelu- ja toimintamalleissaan. Kirja kuvaa lähestymistapaa enemmän vapauttavana kuin kehittävänä. Se sopiikin, jos on jo saanut tarpeekseen jatkuvasta kehittämisestä tai kaipaa hengittävämpää ja omakohtaisempaa lähestymistapaa.

Miksi lähteä tähän?

Jos uudistuminen tuntuu kutsuvalta, tai välttämättömältä tai kaipaa tulevaisuusperspektiiviä, tämä mahdollistaa raikkaan tavan lähteä tekemään uudistumista. Kyse ei ole niinkään tavoitteellisesta askel-askeelta ohjelmasta, vaan siitä mikä on osallistujalle itselleen, juuri sinulle, tärkeä tulokulma ja kysymys. Se saa myös muuttua matkan varrella. Työtavan ”orgaanisuus”, joustavuus tekee siitä uudenlaisen kokemuksen, ja mahdollistaa näkökulmien kehkeytymistä matkan varrella. Se myös tekee työtavoista toimivia muuttuvissa tilanteissa.

Motivaation uudistumiseen on tärkeä lähteä ihmisestä itsestään, ja tässä on kyse juuri siitä. Muutos ei kuitenkaan tapahdu vain ideoimalla tai visioimalla, ja sitten toteuttamalla. Todellinen uudistuminen tapahtuu ajattelun, tunteen, tahdon ja toiminnan tasot yhteentuoden. Silloin uudistuminen on elävää, omannäköistä ja merkityksellistä. Tämä ote on onnistunut yhdistämään nämä kaikki. Nyt ei lähdetä ylhäältä alas, vaan ihan ruohonjuuritasolta – ihminen ihmiselle.

Mikä yllättää?

Kirja ja ohjelmat ovat yhtä aikaa yksinkertaisia ja selkeitä että moniulotteisia. Käytännön harjoitukset toimivat tavoilla, joita ei heti ymmärrä tai oivalla. Kyse ei olekaan pelkästään älyllisestä loogisesta puolesta, vaan harjoitusten taustalla on syvällistä ihmisen toiminnan ja uudistumisen osaamista.

Myös se yllättää, miten yksinkertaiset harjoitukset tuovat lyhyessä ajassa isoja oivalluksia ja vaikutuksia. Omat vuorovaikutustavat ja läsnäolon tavat vahvistuvat ja monipuolistuvat. Toimiva rytmitys tekee tästä arjessa realistisen kokonaisuuden toteuttamiseksi. Pienestä syntyy vaihtelevaa suurta. Monilla tästä syntyy halu lähteä kutsumaan omaa työyhteisöä tai verkostoja mukaan uudistumiseen. Sekin onnistuu tämän työtavan kautta, ja luovuus sen toteuttamisessa tekee siitä moniin paikkoihin toimivan ja inspiroivan.

Lopuksi

Tulevaisuuden taitoja tässä ja nyt -kirja on omintakeisuudessaan pysähdyttävä ja voimallinen. Se tarjoaa merkityksellisen tulokulman tulevaisuuteen: se näyttää, miten tulevaisuus syntyy tässä hetkessä. Tulevaisuutta ei siis lähdetä visioimaan tai tulevaisuuden taitoja listaamaan, vaan opitaan miten ne syntyvät omassa työn arjessa. Tulevaisuuskompassi on työtapa, jossa itselle merkityksellisimmät tulevaisuuden voimat tulevat koettaviksi omassa työssä ja elämässä.

Kirja sopii kenelle tahansa oman työnsä ja itsensä kehittämisestä kiinnostuneelle, niin työntekijöille kuin esihenkilöillekin. Mikään ei estä soveltamasta sitä myös opintovapaalla tai töiden välissäkin tai vapaaehtoistyössä.

Kirja soveltuu erityisesti yksilöiden, työyhteisöjen, tiimien ja verkostojen uudistumiseen ihmisistä itsestään käsin. Se toimii hyvin myös ammatillisen opiskelun ja vapaaehtoistyön kentällä kehittämismenetelmänä.

Terhi Takanen, FT, KM toimii yhteisöjen ja yksilöiden uudistumisen mahdollistajana sekä uudenlaisten arvopohjaisten palveluinnovaatioiden ”kehräjäjänä”. Hän on ollut kehittämässä työelämää uudistavia menetelmiä kuten yhdessäluomisen otetta eri muodoissa kaksi vuosikymmentä, sekä väitellyt aiheesta Aalto-yliopiston kauppakorkeakoululta. Takasen työtapa inspiroivat yhteisölliset kompleksiset haasteet, joita hän lähestyy yhdessäluovin kokeiluin. Kulttuurin ja yhteiskunnan syvälinen muutos yksilöistä käsin on hänen sydäntään lähellä. Häntä voi myös pitää tietoisena läsnäolon seuraavan aallon luojana; tässä läsnäolon harjoittamisesta tulee perusarkea työssä.

Kirjan kirjoittamiseen on saatu 6 kk:n stipendi Työsuojelurahastolta. Mukana työtavan kehittämistyössä on ollut osallistujia eri ministeriöistä, eduskunnasta, seurakuntayhtymästä sekä pienyrittäjiä.